MB
140.742

DR. ÓNODY MAGDOLNA

„Ki rám kíváncsi – kérdje őt felőlem"

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

MISKOLC, 1992.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Irodalmi töredékek a „CSALÁDI ÉLETRE VALÓ NEVELÉS"
című osztályfőnöki órákhoz

OSZK

MISKOLC, 1992

Elizabeth Barrett Browning, Michael Drayton, Afanaszij Afanaszjevics Fet, Francis Jammes, Szergej Alekszandrovics Jeszenyin, József Attila, Juhász Géza, Kaffka Margit, Szilva Kaputikjan, Lidia Koidula, Louise Labé, Jurij Davidovics Levitanszkij, Magyar Imre, Petőfi Sándor, Radnóti Miklós, Szabó Lőrinc, Szendrey Júlia, Jevgenyij Mihajlovics Vinokurov
műveiből válogatta:

Dr.Ónody Magdolna

Lektorálta:

Bíró Tiborné és
Dr.Tatár Albertné

OSZK

MB140.742
ORSZÁGOS KÖNYVTÁR
77793
1992

Kiadja a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár
Felelős kiadó: a könyvtár igazgatója
Készült a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár sokszorosító üzemében A/5 méretben 300 példányban

Rota eng.szám.10/1992.

ISBN 963.7571.75.2

ÉBREDŐ SZERELEM

Afanaszij Afanaszjevics Fet:

Eljöttem hozzád, hogy köszöntselek...

Eljöttem hozzád, hogy köszöntselek,
És elmondjam, hogy fölkelt már a nap,
S a forró fényben a falevelek
Boldogan és remegve mosdanak.

S elmondjam, hogy az erdő talpon áll,
Zúg minden ága, keresztül-kasul,
És remeg-remeg minden kis madár,
Tavaszi vágyak ejtették rabul.

És elmondjam, hogy az a szenvedély,
Mely tegnap perzselt, ma is elhozott,
S hogy lelkem ma is csak benned remél,
S neked szolgálni boldogan lobog.

És elmondjam, hogy árad és oson
Felém a derű és a diadal -
S hogy miről szól, még magam sem tudom,
De érik már a szívemben a dal.

Kardos László ford.
Világirodalmi Antológia, IV.köt.
Tankönyvkiadó, Budapest, 1956.

Francis Jammes:

A ház rózsával lenne itt teli

A ház rózsával lenne itt teli, s dongó darázzsal:
Vecsernye szólna délután lassúdad kondulással;
a szőllőfürtök áttetsző kövek ilyenkor, s lassan
szundítanának benn az árnyékos lugasban.
Ó, hogy szerethetnélek itt. Tiéd e szív, merész
huszonnégy évem, gőgöm, és egész
fehér rózsáktól illatos költészetem tiéd:
és mégsem ismerlek, hiába minden hát, nem élsz.
Mert azt tudom, ha élnél, vélem élnél,
velem lennél te itt, velem rejteznél ott a réten,
nevetve csókolnál, fölöttünk szőke méhek,
mellettünk hűs patak, s a lombok összeérnek.
A napfény hullna csak, hallgatnánk, hogy sziszegne,
mogyorócserje vetne apró árnyékot füledre
s már nem nevetnénk, mert kimondhatatlan volna
szerelmünk és a szánk némán egymásra forrna;
s érezném ajkaid pirossán, mily varázslat!
a rózsát, szőllők jóízét s mérgét a vad darázsnak.

Radnóti Miklós ford.
Francis Jammes versei.
Lyra Mundi Európa Könyvkiadó,
Budapest, 1984.

Francis Jammes:

LA MAISON SERAIT PLEINE DE ROSES

La maison serait pleine de roses et de guêpes.
On y entendrait, l'après-midi, sonner les vepres;
et les raisins couleur de pierre transparente
sembleraient dormir au soleil sous l'ombre lente.
Comme je t'y aimerais! Je te donne tout mon coeur
qui a vingt-quatre ans, et mon esprit moqueur,
mon orgueil et ma poésie de roses blanches;
et pourtant je ne te connais pas, tu n'existes pas.
Je sais seulement que, si tu étais vivante,
et si tu étais comme moi au fond de la prairie,
nous nous baiserions en riant sous les abeilles blondes,
pres du ruisseau frais, sous les feuilles profondes.
On n'entendrait que la chaleur du soleil.
Tu aurais l'ombre des noisetiers sur ton oreille,
puis nous mêlerions nos bouches, cessant de rire,
pour dire notre amour que l'on ne peut pas dire;
et je trouverais sur le rouge de tes lèvres
le goût des raisins blonds, des roses rouges et des guêpes.

József Attila:

Óda (Részlet)

3.

Szeretlek, mint anyját a gyermek,
mint mélyüket a hallgatag vermek,
szeretlek, mint a fényt a termek,
mint lángot a lélek, test a nyugalmat!
Szeretlek, mint élni szeretnek
halandók, amíg meg nem halnak.

Minden mosolyod, mozdulatod, szavad,
őrzöm, mint hulló tárgyakat a föld.
Elmémbe, mint a fémbe a savak,
ösztöneimmel belemartalak,
te kedves, szép alak,
lényed ott minden lényeget kitölt.

A pillanatok zörögve elvonulnak,
de te némán ülsz fülemben.
Csillagok gyúlnak és lehullnak,
de te megálltál szememben.
Ízed, miként a barlangban a csend,
számban kihűlve leng
s a vizes poháron kezed,
rajta a finom erezet,
föl-földereng.

Hét évszázad magyar versei.
Magyar Helikon, 1966.

3.

I love you like the child loves his mother,
like silent pits love their depth
I love you like halls love the light
like the soul loves the flame,
like the body loves repose,
I love you like all mortals love living
until they die.

Every single smile, movement, word of you
I keep like the earth keeps all fallen matter.
Like acids in metal
so my instincts have burnt
your dear and beautiful form into my mind,
and there your being fills up everything.

Moments pass by, rattling
but you are sitting mutely in my ears.
Stars blaze and fall
but you stand still in my eyes.
Like silence in a cave,
your falvour, now cool,
still lingers in my mouth
and your hand upon the waterglass
and the delicate veins upon your hand
glimmer up before me again and again.

Translated by Thomas Kabdebo

3.

Ich liebe dich wie seine Mutter das Kind,
Wie die Grotten den Ort, wo ihr Dunkel beginnt,
Wie die Hallen das Licht, das sie durchrinnt,
Wie die Seele Unrast, der Leib Rast,
Wie das Leben lieben, die sterblich da sind,
Bis der Tod nach ihnen fasst.

Ich bewahre von dir jeden Hauch, jeden Hall,
Wie die Erd, was ihr zufällt, bewahrt.
Ich grub dich mit meinen Instinkten all
In den Grund des Gehirns, so wie in Metall
Säure ein Bild ätzt. So füllst du prall
Meine Leere mit deiner Art.

Die Sekunden ziehen mit Gerassel dahin,
Du schläfst stumm in meinem Ohr.
Die Sterne steigen und stürzen hin,
Du stehst still mir im Aug, trittst nicht vor.
Wie Schweigen in einer Höhlung schwingt,
So fühl ich, wie kühl meinen Mund durchdringt
Der Geschmack deines Munds Und vertraut
Aus dem Wasserglas, dem sprenkligen, springt
Die Aderung deiner Haut.

Franz Fühmann ford.

Szabó Lőrinc:

Semmiért Egészen (Részlet)

Nem vagy enyém, míg magadé vagy:
  még nem szeretsz.
Míg cserébe a magadénak
szeretnél, teher is lehetsz.
Alku, ha szent is, alku; nékem
más kell már: Semmiért Egészen!
Két önzés titkos párbaja
  minden egyéb;
én többet kérek: azt, hogy a
sorsomnak alkatrésze légy.

Hét évszázad magyar versei.
Magyar Helikon, Budapest, 1966.

Radnóti Miklós:

Hetedik ecloga (Részlet)

Csak én ülök ébren,
féligszítt cigarettát érzek a számban a csókod
íze helyett és nem jön az álom, az enyhetadó, mert
nem tudok én meghalni se, élni se nélküled immár.

OSZK

Hét évszázad magyar versei.
Magyar Helikon, Budapest, 1966.

Elizabeth Barrett - Browning

29.

Rád gondolok! - Úgy indázlak körül
Gondolattal, mint vadszőlő a fát:
Nagy levelek, s a szem semmit se lát
A zöldön túl, amely a törzsre ül.
De értsd meg, pálmám: vágyam nem hevül
Gondolatért - a szebb valót magát
Kívánom: Téged! Jössz-e hát
Hozzám, de tüstént?! Mezítelenül
Álljon derekad, s minden ágadat
Zúgasd, erős fa, s lombos köteled
Szaggasd el s dobd a földre, mert e vad
Örömban: - látlak, hallak s új leget
Kortyol tüdőm friss árnyékod alatt! -
Nem gondolok Rád - itt vagyok Veled.

Kardos László ford.

Portugál szonettek.
Magyar Helikon, 1976.

Szilva Kaputikján:

Elment ...

De egész lényem tudja érzi:
nem válunk el mi sohasem.
Életem életed kíséri,
minden útad keresztezem.
Ösvényed lettem és a házad,
mindenütt én töltelek el:
lelkemtől túlcsordulva másnak
nem jut már benned semmi hely.
Nézz ezer szembe: benne látod
az én örök szemeimet.
Nélkülem üres a világod:
én vagyok az Egyetlenegy.
Bárki nő szól hozzád, a hang csak
hangomat idézi neked.
Kerted lombjával simogatlak,
s mint fenti, éjféli szemek,
nézlek, ha késve hazaérsz, és
emlékeiddé változom:

szobádban cigarettafüstté,
csillagfénnyé az ablakon.
Ezer kilométerről elérlek,
szívem a szívedhez kötöm.
Szellőként az ablakba csallak.
Kicsuksz? Viharként betöröm;
az bátran a házadba röppen,
mindennapod forgószele,
papirjaid összekuszálom,
s tán az életedet is vele...

Ne merj feledni sohase!

Szabó Lőrinc ford.

Örök barátaink.
Szépirodalmi könyvkiadó,
Budapest, 1964.

Szilva Kaputikján:

Eloldottál...

Nem kötöttél meg, eloldottál,
rajtam gyöngén meg nem indultál,
életem fölött nem ragyogtál,
forró lázammal nem vacogtál,
vihar morajlott, nyugodt voltál,
veszedelemben mosolyogtál.

Hangod nem ér el? messze vagy már,
Partodhoz úsztam - úszni hagytál.

Rab Zsuzsa ford.

Férjhez mennek az angyalok.
Európa kiadó, Modern könyvtár, 214.sz.

Mihael Drayton:

Búcsú a szerelemtől

Ha vége, hát csókolj meg s isten áldjon;
megtagadlak, már nem vagyok tied;
gyönyörnek, ó, mily gyönyörnek találom,
hogy ledobhattam bilincseimet.
Egy kézfogás még, - töröld esküinket,
s ha találkoznak sorsunk útjai,
ne árulja el se szó, se tekintet,
hogy a volt vágyból maradt valami,
Most, bár szerelmünk már-már alig él,
s ravatalánál zokog a hűség,
és utolsót lüktet a szenvedély,
s a tisztulás lefogja a szemét,
most még, noha mindnyájan elsiratták,
fel tudnád támasztani, ha akarnád.

Szabó Lőrinc ford.

Énekek éneke.
Európa kiadó, 1957.

Szabó Lőrinc:

Egy asszony beszél (Részlet)

Itthagyni? Az se segítene,
hisz őt akarom, magát;
ő se hagy el, mert nélkülem
még kisebb a világ ...

Szabó Lőrinc válogatott versei.
Magvető könyvkiadó, Budapest, 1956.

Louise Labé:

Hetedik szonett

Lásd, meghal minden, ami eleven,
Mihelyt a testből elröpül a lélek.
Én test vagyok csak, nélküled nem élek,
Hol vagy hát lelkem, én jobbik felem?

Ne hagyj sokáig halott-mereven,
Hogy föltámassz, későn térsz vissza, félek.
Ne tégy ily nagy próbára, kérve-kérlek,
Én éltetőm, ó jer, s maradj velem.

De úgy készülj az új találkozásra:
Lényünk szerelmes egybeforradása
Ne hirtelen legyen, ne vad, mohó.

Közeledj lassan, óvakodva hozzám,
Szép magadat szelíden visszahozván,
Kegyetlen eddig, légy most újra jó.

Louise Labé: Szerelmes szonettek.
Lányi Viktor ford.
Uj idők irodalmi intézet kiadása,
Budapest

ASSZONYI BOLDOGSÁG

Koltó, szeptember 22.

„Csak mióta asszony vagyok, ismerem az élet legédesebb örömeit és legkeserűbb bánatát. Annyira különböznek ezek attól, miket leánykoromban éreztem, hogy úgy tetszik előttem, mintha két egészen új érzelem volna ez, milyenről azelőtt nem is hallottam." (119.o.)

„A nő, ki nem ismeri a szerelmet, méltán kérdheti a végzettől: miért teremtettél engem? A nő élete csak szerelem által lehet becses; csak szerelem adhatja meg neki azon dicső kört, melyben élnie boldogság és öröm." (134.o.)

Petőfi-könyvtár VII. füzet.

Petőfiné Szendrey Júlia költeményei és naplói, Budapest, 1909.

Kunossy, Szilágyi és társa könyvkiadó vállalat kiadása

Kaffka Margit:

A te színed előtt

Az én két fáradt asszonykezem
Hogy milyen lágy, amikor simogat,
Mily enyhén tárul, amikor ad,
Terajtad ösmerte meg.
- Köszönöm neked a két kezemet!

Szemem, a bágyadt, bús tükröző
(Áldott csoda ez!) sorsodba nézett
És megtanulta, hogy tiszta szövétnek,
Betlehemcsillag, égi vezér...
- Áldjon meg Isten a két szememér!

Mindig azt hittem: rút vagyok,
Csak durva vágyra hangoló,
Szívet bájolni nem tudó.
Te megszerettél - s rámigézted
Ezt a halk, esteli szépséget.

Oly csúnya volt, mit eddig éltem;
Kevert, pocsékló, fél, törött!...
- Most a múltam is rendbejött,
Ahogy tenéked elmeséltem. -
Mert láttad sorsom: megszerettem.

Nemes, szent csordultig - hited
Aranykelyhét felém kínáltad,
Szerelmed grálborát ajánltad.
Most már, míg élek, szent leszek!
Felmagasztaltál: fent leszek;
Mindig « te színed előtt » járva...
Ó hála, hála, hála, hála!

Kaffka Margit összes versei.

Franklin Társulat kiadása.
Sajtó alá rendezte: Radnóti Miklós

A BOLDOG HÁZAS FÉRJ BESZÁMOLÓJA

Petőfi Sándor:

Zoltán fiam életrajza hét hónapos koráig (1849)

Született Zoltán fiam december 15. 1848. déli tizenkét órakor, Debreczenben, a Harminczad-utczában, Ormós szabó házában, az utczára nyiló kapu melletti szobában.

Szeptemberben beállván katonának, feleségemet szüleihez vittem Erdődre, de az ottani lakás később az oláhlázadás miatt nem lévén eléggé biztos, Debreczenbe szállítám őt, hol zászlóaljammal feküdtem. Igy érte szegény fiamat az a szerencsétlenség, hogy Debreczenben született.

Debreczenben és ami több: pénteki napon.

. . . . . .

December 14-én este Tacitusról beszélgettem feleségemmel, midőn hirtelen rosszul lett. Egész másnap délig a legirtózatosabb kínokat szenvedte, miknek visszagondolása most is megrázkódtatja lelkemet; már eszem ágában sem volt, hogy a szülést túl fogja élni szegényke, mert különben is oly kicsiny, vékony és gyönge, vagy legalább ennek látszik, hogy a

szellő is könnyen elbánhatik vele. Fiam is oly gyönge, oly kicsiny, mondhatnám oly alaktalan volt, hogy az első pillanatban halva születettnek véltem. Harmadnapos korában megbetegedett, s a betegség még inkább elcsigázta; de nemsokára felgyógyult s azután folyvást, szemlátomást gyarapodott.

Nemsokára megkereszteltettem Zoltánnak. Keresztapja Arany János, a világ egyik legnagyobb költője s legbecsületesebb embere, keresztanyja Arany Jánosné, amily egyszerű asszony, oly jó feleség és anya.

Én is, Juliska is végtelenül örültünk fiam születésén, de bizonyára legnagyobb öröme volt ezen az én boldogult jó szüleimnek.

. . . . . .

Eleinte nagyon jó gyermek volt fiam. Két összetett karos szalmaszék volt az ágya, s ha ott elálmosodott, minden ringatás nélkül szépen elaludt;

. . . . . .

Hat hétig anyja szoptatta, de miután én januáriusban Erdélybe mentem a hadsereghez, szegénynek a búsulás miatt megromlott és elfogyott a teje, s ekkor dajka kézre került a fiam.

. . . . . .

Az utazást már két hónapos korában megkezdte. Februáriusban Szalontára ment anyjával Arany Jánosékhoz, s ott maradtak májusig, mikor én megjöttem a hadseregtől. Onnan Pestre ment velem, s Pestről az orosz beütéskor Juliusban ide jött Mezőberénybe hol most vagyunk.

Déri Gyula: Petőfi Zoltán.
Bp., 1909. 30. o.
Petőfi könyvtár, XV. füzet

OSZK

- Örülsz, leányom - kérdezi Naomi.
- Örülök - mondja Ruth, és mosolyog.
- És boldog vagy?

Ruth gondolkodik.

- Jó volt Boázzal feküdni a hűvös, tiszta éjszakában - mondja -, és sok ilyen éjszaka lesz még, ami jó. De egyben félek is egy kicsit, éppen attól, hogy csak ilyen éjszakák lesznek. Mert nyilván nem ez az egyfajta boldogság létezik csupán, a Boázzal való fekvés és a Boázzal való élet boldogsága, hanem sokféle más boldogság is van. És vajon teljes lehet-e a boldogság akkor, ha más, és még ki nem próbált boldogságokról a lemondást foglalja magában. Jobb tehát, ha nem említjük a boldogságot, és később sem beszélünk róla.

Magyar Imre: Ruth.
Magvető kiadó, Bp., 1971. 308.o.

Lydia Koidula (Jansen 1843 - 1886):

Panasz

Hol szelíd az ember szíve?
Hol csattog csengő beszéd?
Hol száll hősi tettek híre
Észtek nyelvén szerteszét?
Hol mereng el Vanemuine
Hófehér hattyúk dalán?
Ott, hol hangja kél a fűnek:
Észtország az én hazám!

Ott suhant el, álmot űzve
Halk, derűs gyermekkorom,
Ott hullat lombot a fűzfa
Vízre csendes alkonyon.
Gyermeked, hajh, sírva válik
Tőled - mindörökre tán -
Hangodat hallom halálig,
Én édes szép észt hazám!

Míg a lágyan csengő ének
Idegenbe elkísért,

Úgy váltunk el, mint akiknek
Hő szerelme végetért.
Idegenben kell meghalnom,
Ám te, ének, zengd csupán
Azt, mit nékem el kell hagynom:
Észtországom, szép hazám.

Ömaega habjain túl
Látom - s szívem sorvadoz -
Simogató szellő indul:
Ifju nyírfa hajladoz.
Őszi Taara - istenségnek
Erdő zöldel aranyán,
Estéid tűzvészként égnek,
Én gyönyörű észt hazám!

A fűben is megbotlom itt,
Mert a fű is idegen.
Idegenben nem boldogít
Sem hírnév, sem szerelem...
Ébredj, pezsdüljön fel véred
Ős harangok dallamán,
Vár apáid háza téged,
Vár az én derűs hazám.

Radó György ford.

Egyetemi Segédkönyv, Világirodalmi Antológia, IV. kötet
Tankönyvkiadó, Bp., 1956.

Jurij Levitanszkij:

A narancsvörös lámpaernyőről

Abban a városban zuhogott a hó.
Lámpaernyők sugaraztak
narancsvörösen.
Minden ablakban égett
egy-egy narancsszínű fénytulipán.
Baktattam az utcán.
Benéztem az ablakokon.
Abba a városba
tértem meg a háborúból.
Előttem - minden.
Csak épp lakásom nem akadt,
szobám,
zugom,
födelem.
Föl-alá, föl-alá
bandukoltam az utcán,
be-benéztem az ablakokon.
Narancsvörös ernyők fényszigetén
teáztak meghitten a családok,
tördelték a háborúvégi kenyéradagot.
Álmom csak ennyi volt:
egy olyan narancsszínű ernyő!

Jelkép volt: az igaztalan életé,
amely, úgy véltem, egyedül nekem
nem ad menedéket,
szobát,
zugot,
födelet.
Előttem - minden
Előttem olyan sok minden,
hogy föl se tudtam mérni
kincseimet.
- Kérem ... nem akadna
egy kiadó szoba?
- Kérem, ha volna ...
A városban zuhogott a hó.
És minden ablakban
lámpaernyők sugaraztak narancsvörösen.

Forró fénytulipánok
az omló hó sűrű fátylai közt.

Rab Zsuzsa ford.

A végtelenség szomja.
Kozmosz könyvek, 1977.

Rab Zsuzsa: Hatvan év szovjet
költészetéből

Szergej Jeszenyin:

Hold szitálja hűvös aranyát

Élj, ha élsz! Csókolj nagyon, ha csókolsz!
Arany hold alatt gyönyört szakíts.
Ha meg holtak árnyainak hódolsz:
élőt azzal meg ne háboríts.

Rab Zsuzsa ford.

Énekek éneke.
Európa könyvkiadó, 1957.

Szabó Lőrinc:

Akkor is, hogyha ...?

Boldog vagyok, hogy így szeretlek, így,
ilyen forrón és fájdalmasan: élek,
hogy őrizzelek: már meg sem idézlek,
mégis itt vagy: sorsomat figyelik
gyötrelmesen - szép álomszemeid,
s ahogy kigyúlnak régi tájak, évek,
kigyúlsz te is, s érzem; szívedben érzed
szívem vezeklő gyöngédségeit.
Ez a boldogság most, a fájdalom,
ez egyesít: s legjobban (óh, nagyon,
teljesen!) mikor édes arcodon
mosoly fut át, kissé gúnyos, de végképp
értő, bízó, s kezdi kötekedését:
„Igy szeretnél akkor is, hogyha élnék?"

Szabó Lőrinc válogatott versei.
Magvető kiadó, Budapest, 1956.

Jevgenyij Vinokurov:

Feleség

Egyenes úton gördül életem ...
Hogy innom adjon,
felkel egyszál ingben
az asszony, aki örök - egy velem
kétségeimben és félelmeimben.

A sötétben is meglel a pohár.
Alszom tovább. Takaróm összedúlva
a földre csüng.
S szólítom újra már.
Csak őt. S mezítláb felkel értem újra.

Kiáltok. De már álom nehezül
reám, új álom-szálak lebegőben...
Ő tud rólam mindent, ő egyedül.
Ki rám kiváncsi -
kérdje őt felőlem.

Rab Zsuzsa ford.
A végtelenség szomja. 1977.

TARTALOM

Ébredő szerelem 3

Ábránd 4

Szerelem 6

Szakítás 12

Kibékülés 17

Asszonyi boldogság 18

A boldog házas férj beszámolója 20

Hűség 23

Otthontalanság 24

Egyedül 28

Harmónia 30

-o-o-o-o-o-o-o-

OSZK

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

2148-4

35,-Ft

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár